

Måleegenskaper ved den norske versjonen av Søvnavaner hos barn, Children's Sleep Habits Questionnaire (CSHQ)

Mari Hysing ¹ (mari.hysing@uni.no)

Børge Sivertsen ² (borge.sivertsen@fhi.no)

PsykTestBarn 2013, 2:2

ISSN 1893-9910

Mottatt dato 10.09.2013

Publisert dato 11.09.2013

Artikkelens URL <http://www.r-bup.no/CMS/ptb.nsf/pages/cshq>

Som alle artikler i PsykTestBarn, kan denne fagfelleverderte artikkelen lastes ned, skrives ut og distribueres fritt for alle slags formål på følgende vilkår: korrekt referanse skal oppgis (se under), ingen kommersiell bruk, og ingen bearbeidelse av tekst eller innhold.

Denne artikkelen skal siteres på følgende måte:

Hysing, M. & Sivertsen, B. (2013). Måleegenskaper ved den norske versjonen av Søvnavaner hos barn, Children's Sleep Habits Questionnaire, CSHQ. *PsykTestBarn* 2:2.

¹ RKBV Vest, Uni Helse

² Nasjonalt folkehelseinstitutt

Sammendrag

Beskrivelse: Søvnvaner hos barn (The Children's Sleep Habits Questionnaire) er et foreldreutfylt spørreskjema. Formålet er å kartlegge søvnvaner og de hyppigst forekommende søvnevansene hos barn mellom 4 og 10 år.

Litteratursøk. Vårt systematiske litteratursøk, og påfølgende kontakt med førsteforfatter, identifiserte til sammen to norske publikasjoner.

Psykometri. Det fins ingen informasjon om normer eller validitet i de inkluderte studiene, men den ene publikasjonen fant at instrumentet skiller mellom kliniske grupper av barn med psykiske vansker og en kontrollgruppe. Reliabilitetsmåler viser generell god reliabilitet, men det var lav reliabilitet på en underskala for søvnrelaterte respirasjonsvansker

Konklusjon. Da kun to publikasjoner basert på én klinisk studie av barn med psykiske vansker ble identifisert, er det ikke tilstrekkelig dokumentasjon for å vurdere de psykometriske egenskapene til instrumentet. Det må derfor utøves varsomhet ved bruk av CSHQ i klinisk praksis. Spesielt bør man være oppmerksom på lav reliabilitet mht søvnrelaterte respirasjonsvansker. Populasjonsbaserte norske studier som kan gi et normgrunnlag for aldersgruppen er nødvendig.

Abstract

Description. The Children's Sleep Habits Questionnaire is a parent-reported questionnaire assessing sleep behavior and sleep problems in children.

Literature search. A systematic literature search identified two Norwegian studies.

Psychometrics. None of the included studies included norms or validity analysis. In one study, the test discriminated between a group of children with mental health problems and a control group. The reliability was generally good, but poor on the subscale assessing sleep-related breathing problems.

Conclusion. Only one study of children with mental health problems was identified and thus the possibility of concluding on the psychometric properties is limited. Caution is advised when interpreting the results clinically. Population-based Norwegian studies assessing the psychometric properties are called for.

Innledning

Søvnvaner hos barn (The Children's Sleep Habits Questionnaire) er et foreldreutfylt spørreskjema. Formålet er å kartlegge søvnvaner og de hyppigst forekommende søvnevansene hos barn mellom 4 og 10 år. Instrumentet ble utviklet av Judith Owens i 2000 (Owens, Spirito, & McGuinn, 2000), og det foreligger en norsk oversettelse foretatt av Yngvild Sjørebø Danielsen, Berit Hjelde-Hansen og Ståle Pallesen.

Skjemaet består av 33 ledd som kartlegger søvnvaner og søvnevansker på følgende åtte områder; motstand mot å legge seg, lang innsovningstid, søvnlengde, angst for å sove, nattlige oppvåkninger, parasomnier, søvnrelaterte respirasjonsvansker og søvnighet på dagtid. Hyppigheten av søvnatferden i løpet av en vanlig uke blir vurdert på en trepunktskala: "vanligvis" (5-7 dager), "noen ganger" (3-4 dager) og "sjelden" (0-1 dager). Foreldrene skal indikere om søvnvanen

utgjør et problem. I tillegg skal de angi barnets totale søvnlengde, leggetidspunkt og når barnet står opp. Instrumentet skåres manuelt ved å regne ut en summeskåre for alle leddene, samt å summere summeskalaene. Det anbefales en screening cut-off på totalskåren på 41 som indikasjon på at søvnevanskene utgjør et klinisk problem (Owens et al., 2000).

De amerikanske normene er basert på to utvalg. Ett utvalg er fra en normalpopulasjon bestående av 469 foreldre (av 1099 inviterte) med barn mellom 4 og 10 år fra tre skoler. Barn med psykiatriske diagnoser eller som gikk på medisiner ble ekskludert. I tillegg er normene basert på et klinisk utvalg av 159 foreldre som hadde barn med diagnostiserte søvntilstander fra en søvnklinikk.

Metode

Vi søkte etter dokumentasjon på testenes psykomeriske egenskaper i databasene Norart, BIBSYS, SveMed+, Cochrane Library, PsycINFO, Medline og Embase. Søkedato: 03.08.2011. Søkestrategien er tilgjengelig på <http://www.r-bup.no/CMS/ptb.nsf/pages/cshq>.

Vi inkluderte alle publikasjoner av studier som har undersøkt og rapportert minst ett av følgende i skandinaviske utvalg:

- normdata for testen
- reliabilitet: indre konsistens, test-retest, inter-rater og endringssensitivitet
- validitet: samsvar med liknende testskårer, samsvar med referansestandard eller annet kriterium, og/eller faktorstruktur

I tillegg, og kun for norske versjoner av CSHQ, inkluderte vi publikasjoner som rapporterte gjennomsnittsskårer og/eller forekomster for

henholdsvis generelle populasjoner og kliniske undergrupper.

To forskere gikk gjennom sammendragene til alle identifiserte publikasjoner, uavhengig av hverandre, etter at dubletter var fjernet. Alle publikasjoner som kunne virke relevante ble bestilt i fulltekst, og prosessen over ble gjentatt for fulltekstrapportene.

To forskere vurderte normering, validitet og reliabilitet, uavhengig av hverandre, ved hjelp av en tilpasset versjon av Test review form and notes for reviewers (EFPA 2008).

Resultater

Litteratursøk

Det systematiske litteratursøket etter dokumentasjon av de psykomeriske egenskapene til Søvnvaner hos Barn på norsk resulterte i ett treff (Hansen, Skirbekk, Oerbeck, Richter, & Kristensen, 2011). Ved gjennomgang av referanselister og kontakt med de norske oversetterne ble det identifisert ytterligere en nylig publisert artikkel (Hansen, Skirbekk, Oerbeck, Wentzel-Larsen, & Kristensen, 2012) som inngår i vurderingen.

De to artiklene er basert på samme studie av søvn hos barn basert på data fra en klinisk studie av barn med angst og/eller ADHD henvist til to poliklinikker for barn og unges psykiske helse, samt en kontrollgruppe fra en nærliggende skole (Hansen et al., 2011). Mens den ene artikkelen er basert på tverrsnittsdata, benytter den andre prospektive data fra samme studie, men da med to måletidspunkt. Da reliabilitetsmålene er inkludert i den første artikkelen er det den som nå er gjengitt.

Tabell 1 Middelverdier i kliniske undergrupper

Referanse	Utvalg/gruppe	n	Angst (n=41)		ADHD(n=39)		Angst og ADHD		Kontrollgruppe (n=36)	
			Median	Range	Median	Range	Median	Range	Median	Range
Hansen et al., 2012	Totalskåre CHSQ	140	47	38-71	42	32-61	53	34-72	37	32-48

Gjennomsnittsskårer og forekomster

Det framkommer større grad av søvnvansker i de kliniske gruppene av barn med angst, ADHD og kombinasjon av angst og ADHD, slik man kan forvente.

Normer

Det er ikke rapportert normer i de inkluderte studiene.

Validitet

Det er ikke inkludert mål på validitet i de inkluderte studiene.

Reliabilitet

Reliabilitet ble målt ved Cronbachs alfa. Subskalaene "motstand mot å legge seg", "søvn lengde", "angst for å sove" og "søvnighet på dagtid" viste god reliabilitet. Underskalaene "parasomnier" og "natnlige oppvåkninger" viste moderat reliabilitet, mens "søvnrelaterte respirasjonsvansker" hadde lav reliabilitet.

Diskusjon og konklusjon

Da det kun er identifisert to artikler fra én klinisk studie av barn med psykiske vansker, er det ikke tilstrekkelig dokumentasjon til å vurdere instrumentets psykometriske egenskaper. I den foreliggende dokumentasjonen er det delvis støtte for god reliabilitet og evne til å skille på kliniske underskalaer som forventet. Den lave interne konsistensen mellom testleddene for søvnrelaterte respirasjonsvansker kan sees i sammenheng med at dette ikke forekommer spesielt hyppige i denne aldersgruppen, samt at underskalaen består av få enkeltledd. Populasjonsbaserte norske studier som kan gi et normgrunnlag for aldersgruppen er nødvendig.

Tabell 2

Subskala	Antall ledd	Cronbachs alfa
Motstand mot å legge seg	6	0,77
Søvn lengde		0,79
Angst for å sove	4	0,74
Natnlige oppvåkninger	3	0,68
Parasomnier	7	0,58
Søvnrelaterte respirasjonsvansker	3	0,26
Søvnighet på dagtid	8	0,77

Reliabilitet ble målt ved Cronbachs alfa. Subskalaene "motstand mot å legge seg", "søvn lengde", "angst for å sove" og "søvnighet på dagtid" viste god reliabilitet. Underskalaene "parasomnier" og "natnlige oppvåkninger" viste moderat reliabilitet, mens "søvnrelaterte respirasjonsvansker" hadde lav reliabilitet.

Referanser

European Federation of Psychologist Association (EFPA). (2008). EFPA Review model for the description and evaluation of psychological tests: Test review form and notes for reviewers (3.42 ed.): EFPA.

Hansen, B. H., Skirbekk, B., Oerbeck, B., Richter, J., & Kristensen, H. (2011). Comparison of sleep problems in children with anxiety and attention deficit/hyperactivity disorders. *European child & adolescent psychiatry*, 20(6), 321-330. doi: 10.1007/s00787-011-0179-z

Hansen, B. H., Skirbekk, B., Oerbeck, B., Wentzel-Larsen, T., & Kristensen, H. (2012). Persistence of Sleep Problems in Children with Anxiety and Attention Deficit Hyperactivity Disorders. *Child Psychiatry Hum Dev*. doi: 10.1007/s10578-012-0325-y

Owens, J. A., Spirito, A., & McGuinn, M. (2000). The Children's Sleep Habits Questionnaire (CSHQ): Psychometric properties of a survey instrument for school-aged children. *Sleep*, 23(8), 1043-1051.